

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupený Mgr. Patrikem Jizerou, advokátem se sídlem Mírové náměstí 103/27, Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 6. 2017, čj. MPSV-2017/98927-421/1, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 4. 2019, čj. 75 Ad 41/2017-51,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobci **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**
- III. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce – krajské pobočky v Ústí nad Labem (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 10. 3. 2017, čj. ULA-1432/2017-E1, kterým správní orgán I. stupně vyřadil dle § 30 odst. 2 písm. f) ve spojení s § 30 odst. 3 a § 31 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), žalobce ode dne 24. 11. 2016 z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu maření součinnosti. Maření součinnosti správní orgány shledaly v tom, že žalobce zmařil zprostředkování zaměstnání neprojevením vážného zájmu v rámci pracovního pohovoru zprostředkovaného správním orgánem I. stupně,

neboť při pohovoru sdělil, že o nabízenou práci má zájem pouze „z nouze“. Kvůli tomu a „*neprojevení nadšení*“ jej zprostředkovaný zaměstnavatel nepřijal.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou, v níž namítal, že nebyly splněny zákonné podmínky pro jeho vyškrtnutí z evidence uchazečů o zaměstnání. Nesouhlasí, že zprostředkované zaměstnání bylo vhodné ve smyslu § 20 zákona o zaměstnanosti. Žalobce trpí posttraumatickou stresovou poruchou a s ní souvisejícími psychickými problémy a dané zaměstnání neodpovídalo jeho zdravotnímu stavu a psychické zdatnosti. Onemocnění se projevuje zejm. v jednání s lidmi, není schopen zvládat konfliktní a stresové situace. Na to upozorňoval jak správní orgán I. stupně, tak zprostředkovaného zaměstnavatele. Správní orgány tuto skutečnost nezohlednily a konstatovaly, že nedoložil žádné lékařské potvrzení dokládající nemožnost vykonávat zprostředkované zaměstnání. Žalobce však v průběhu správního řízení opakovaně žádal o odborné lékařské posouzení své osoby a uvedl konkrétní termín, kdy se má k lékaři dostavit. Výsledkem vyšetření se správní orgány nezabývaly a ani se nesnažily zjistit skutečný stav věci. Podle žalobce bylo nanejvýš vhodné, aby správní orgán I. stupně i zaměstnavatele upozornil, že s nejvyšší mírou pravděpodobnosti nebude schopen plnit požadavky kladené na pozici operátora telefonních panelů, který je běžně vystaven konfliktním situacím.

[3] Krajský soud v Ústí nad Labem (dále „krajský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ svého rozhodnutí, nemá oporu ve spisu a vyžaduje zásadní doplnění. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu vyšel z toho, že vážný zdravotní důvod dle § 5 písm. c) bodu 6 zákona o zaměstnanosti je nutné prokázat lékařským posudkem, avšak povinnost doložit tento posudek neleží jen na žalobci jako uchazeči o zaměstnání. Pokud žalobce takový vážný důvod tvrdil, bylo povinností správních orgánů vyzvat jej k doložení svého tvrzení. Tato primární žalobcova povinnost navíc nezabývá správní orgány možností, aby si z vlastní iniciativy v rámci ekonomie řízení a zjišťování skutkového stavu vyžádaly lékařské posouzení zdravotní způsobilosti k rozhodnému dni, v němž měl žalobce plnit své povinnosti. Soud odmítl závěr žalovaného, dle kterého nelze zpětně zjistit, zda byl žalobce dne 24. 11. 2016 psychicky způsobilý k výkonu zprostředkované práce. Daný závěr je otázkou lékařského posouzení a pokles pracovní schopnosti v důsledku negativních změn zdravotního stavu je běžně posuzován zpětně k určitému datu (např. v řízení o přiznání nároku na invalidní důchod). Sám žalovaný ostatně za tímto účelem zřizuje posudkové komise. Závěr, že žalobce byl způsobilý k výkonu zprostředkovaného zaměstnání, byl tedy předčasný. Pokud by však lékaři usoudili, že již nelze zdravotní způsobilost zpětně posoudit, jde tento závěr k tíži žalobce.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Trvá na tom, že nepochybil, když neprovedl žalobcem dne 20. 1. 2017 navržený důkaz aktuálním vyjádřením odborného lékaře. Vyjádření by bylo možné získat až dne 28. 2. 2017, kdy byl žalobce objednán do psychiatrické ambulance. Má za to, že navíc nebyl důvod zdravotní způsobilost žalobce ve správním řízení zkoumat, protože nevyvstala žádná pochybnost o jeho zdravotním stavu. Žalobce až do výběrového řízení žádné

pokračování

zdravotní omezení nesdělil, ačkoliv k tomu byl podle § 21 zákona o zaměstnanosti povinen. Žalobce měl také povinnost své omezení doložit lékařským posudkem.

[5] V žádosti o zprostředkování zaměstnání v roce 2011 uvedl jako jediné zdravotní omezení „*sedavé zaměstnání bez nutnosti delšího přecházení*“, což potvrzuje i zpráva MUDr. K. z 9. 6. 2015. Žalobce v žádosti podpisem stvrdil, že žádá o zprostředkování zaměstnání, protože chce a může pracovat a o práci se uchází, tedy mimo jiné, že mu nic kromě výše uvedeného omezení nebrání v součinnosti při zprostředkování a v přijetí do zaměstnání. Změnu uvedeného stavu po dobu pěti let netvrdil a neprokazoval. Byl poučen o povinnostech uchazeče o zaměstnání a bez předložení relevantního lékařského posudku se nemůže účinně dovolávat nemožnosti výkonu zprostředkovaného zaměstnání. Stěžovatel k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2003, čj. 5 A 173/2000-39. Údajné psychické problémy začal žalobce tvrdit až v okamžiku, kdy zjistil, že by mohl být pro své jednání u výběrového řízení vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání. Ačkoliv nebyl ve správním řízení proveden navrhovaný důkaz lékařským posudkem, je stěžovatel přesvědčen, že z lékařské zprávy přiložené k žalobě neplyne neschopnost žalobce vykonávat dané zaměstnání. Žalobce jednal při pohovoru účelově tak, aby navodil dojem, že zprostředkované zaměstnání pro něj nebylo vhodné.

[6] Stěžovatel dále poukázal na žalobcovo vyjádření ze dne 17. 2. 2017, ve kterém reagoval na usnesení správního orgánu I. stupně ze dne 30. 1. 2017, kterým nevyhověl žádosti o přerušení řízení za účelem získání posudku psychiatra. Žalobce v něm uvedl, že se nebude odvolávat, protože posudek nezpochybní schopnost konat danou práci, ale má mít pouze podpůrný charakter dokazující, že námitka nevhodnosti profese nebyla činěna ve zlém úmyslu. Z toho je zřejmé, že žalobce nepovažoval zprostředkované zaměstnání za nevhodné ve smyslu § 20 zákona o zaměstnanosti. Stěžovatel také odkázal na vyjádření žalobce ze správního řízení, v němž vyzdvihoval své schopnosti a tvrdil, že „*zaměstnavatel měl důvod jej „lanarřit*“, což je zjevně v rozporu s dalšími tvrzeními žalobce.

[7] K lékařské zprávě MUDr. J. G. ze dne 28. 2. 2017 nelze podle stěžovatele přihlížet. Tato zpráva je vystavena po více než čtvrt roce od výběrového řízení. Stěžovatel se navíc nedomnívá, že i přes skutečnost, že žalobce nepřiměřeně reaguje na stres, má sníženou frustrační toleranci a trpí paranoidní poruchou osobnosti, by bylo zprostředkované zaměstnání (operátor telefonních panelů na pracovní pozici specialista zákaznického centra) zvláště náročné na psychiku. Větší či menší nároky na psychiku skýtá každé zaměstnání. Ke zjištění způsobilosti k výkonu zaměstnání navíc slouží vstupní lékařská prohlídka, kterou mohl žalobce absolvovat. Pokud by jeho zdravotní stav výkon práce nedovoloval, nebyl by pracovněprávní vztah uzavřen. Za účelem zjištění vlastních schopností slouží také institut zkušební doby, během níž by žalobce teprve mohl konstatovat, zda je schopen dané zaměstnání vykonávat. Pokud jde o závěr krajského soudu, dle kterého je zdravotní stav zkoumán zpětně např. v řízení o přiznání invalidního důchodu, stěžovatel poukázal na to, že žalobce se dožadoval přezkoumání především toho, zda jeho jednání u pohovoru nebylo zapříčiněno zdravotním stavem. Podle stěžovatele je zkoumání konkrétního jednání staršího více než tři měsíce irelevantní. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2018, čj. 6 Ads 287/2017-77, ve kterém soud shledal za nadbytečné lékařské závěry o zdravotním stavu uchazeče o zaměstnání vyhotovené několik měsíců po jednání, kterým uchazeč mařil součinnost

[8] Žalobce se ke kasační stížnosti ani přes výzvu nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Stěžovatel uplatnil kasační námitky zpochybňující posouzení právní otázky krajským soudem v předchozím řízení (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.). Má za to, že skutkový stav zjistil dostatečně a nebylo jeho povinností provádět další dokazování ve vztahu k posouzení zdravotního stavu žalobce. Trvá na tom, že žalobce mařil součinnost při zprostředkování zaměstnání a jeho vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání proto bylo v souladu se zákonem.

[12] Nejvyšší správní soud ze správního spisu ověřil následující skutečnosti. Žalobce byl evidovaný jako uchazeč o zaměstnání. V žádosti o zprostředkování zaměstnání v roce 2011 uvedl, že potřebuje sedavé zaměstnání bez nutnosti delšího přecházení. Pro danou věc je dále významné, že správní orgán I. stupně žalobce pozval k výběrovému řízení na zaměstnance společnosti O2 Czech Republic a.s., konkrétně na pozici Specialista zákaznického centra. Žalobce se daného výběrového řízení dne 24. 11. 2016 zúčastnil, ovšem ze záznamu zaměstnavatele plyne, že jej nepřijal, protože „*neprojevili nadšení, z nouze přijme zaměstnání*“. Z vyžádaného vyjádření zástupkyně zaměstnavatele, která vedla dané výběrové řízení, vyplynulo, že žalobce „*působil velice odměřeně a z jeho chování bylo zřejmé, že o pozici nemá zájem. Při osobním pohovoru uvedl, že neví, zda bude schopen jednat se zákazníky mile a slušně, což má potvrzeno i z psychických testů z armády – jedná s lidmi, tak jak oni s ním.*“ Z daného vyjádření dále vyplynulo, že žalobce na dotaz, zda má o pozici zájem, odpověděl, že „*z nouze by do zaměstnání nastoupil.*“ Když zástupkyně zaměstnavatele namítla, že o zaměstnance nastupující pouze z nouze nemají zájem, začal se žalobce chovat arogantně. Obdobně líčí průběh pohovoru také další osoby (zástupkyně zaměstnavatele i pracovníce správního orgánu I. stupně). Podáním z 20. 1. 2017 požádal žalobce o přerušení řízení o vyřazení z evidence s tím, že se správní řízení dotýká jeho chování a jeho způsobilosti k výkonu nabízené profese. Pociťuje problémy se zvládáním stresové a konfliktní zátěže v návaznosti na posttraumatický stresový problém v minulosti. Rozhodl se proto požádat o pomoc a vyjádření odborníka na lidské chování a jeho poruchy. Požádal o přerušení řízení do 28. 2. 2017, kdy je objednan do psychiatrické ambulance k MUDr. G., což doložil objednáací kartičkou. Správní orgán I. stupně dne 2. 2. 2017 jeho žádost o přerušení řízení usnesením zamítl. Žalobce na usnesení reagoval podáním ze dne 17. 2. 2017, ve kterém sdělil: „*Posudek nezpochybní schopnost konat danou práci, ale má mít podpůrný charakter dokazující, že námitka nevhodnosti profese nebyla činěna ve zlém úmyslu, nepovažuji za účelné se odvolávat proti usnesení Úřadu práce. Podřizuji se rozhodnutí, dále se vyjadřuji k předloženým podkladům, jejich shromažďování tímto považuji za ukončené.*“ Poté, co správní orgán I. stupně vydal své rozhodnutí, napadl jej žalobce

pokračování

odvoláním. V něm tvrdí, že zamítnutí žádosti o přerušení řízení „nerozporoval neznaje důvody. Po vyšetření jsem byl schopen posoudit relevantnost požadavku na vypracování odborného lékařského posudku (...)“, k nabízené pozici pociťoval „určitý vnitřní psychický odpor a snažil se uvědomit zaměstnavatele o nevhodnosti své osoby a osobnosti pro danou profesi, z důvodu obtíží při jednání s lidmi, zejména daného konkrétního charakteru a intenzity jednání nutného v dané profesi, a předkládal argument psychologických překážek na základě dřívějšího testování“. Teprve po 28. 2. 2017, tedy datu vyšetření, „zjistil možnost činit, že nedošlo k maření ve smyslu zákona o zaměstnanosti, z důvodu mého specifického zdravotního problému. Po později učiněném zjištění o neoprávněnosti UP ke sdílení lékařského tajemství, podávám a přikládám návrh na provedení dokazování zadáním vypracování odborného lékařského posudku.“

[13] Pro posouzení věci jsou podstatná zejm. následující ustanovení zákona o zaměstnanosti. Podle § 30 odst. 2 písm. f) „uchazeče o zaměstnání krajská pobočka Úřadu práce z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže bez vážného důvodu maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce (§31).“ Podle § 31 písm. e) „uchazeč o zaměstnání maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce, jestliže jiným jednáním zmaří zprostředkování zaměstnání nebo nástup do zaměstnání.“ Vážnými důvody, o nichž hovoří výše citované ustanovení, se podle § 5 písm. c) bodu 6 rozumí „důvody spočívající ve zdravotních důvodech, které podle lékařského posudku brání vykonávat zaměstnání nebo plnit povinnost součinnosti (...) při zprostředkování zaměstnání“.

[14] Podle Nejvyššího správního soudu je podstatné úvodem zdůraznit, že důvodem, pro který krajský soud napadeným rozsudkem zrušil rozhodnutí stěžovatele, jsou vady řízení dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spočívající v nedostatečném zjištění skutkového stavu, který vyžaduje zásadní doplnění. Krajský soud se nezabýval samotným věcným posouzením toho, zda žalobce mařil součinnost se správním orgánem I. stupně a nezavázal stěžovatele v tomto směru žádným závazným právním názorem. Krajský soud ani neprováděl dokazování žalobcem předloženou lékařskou zprávou, neboť (jak sám uvedl) by tím nahrazoval úvahu, která náleží primárně správním orgánům. Úlohou Nejvyššího správního soudu je přezkum pravomocných rozhodnutí krajských soudů, tedy právních závěrů, na nichž napadené rozhodnutí stojí. Ani Nejvyšší správní soud se proto v nyní posuzované nemůže zabývat věcným přezkumem závěrů správních rozhodnutí a otázkou, zda žalobce svým jednáním zmařil zprostředkování zaměstnání, resp. zda psychickým onemocněním skutečně trpí a zda je dané onemocnění takové povahy, aby mu znemožňovalo výkon zprostředkovaného zaměstnání.

[15] Jak v napadeném rozsudku uvedl již krajský soud, s vedením v evidenci uchazečů nejsou spojena pouze práva, ale i řada povinností, které jsou uchazeči o zaměstnání povinni plnit (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 4. 2011, čj. 3 Ads 33/2011-90, ze dne 8. 2. 2012, čj. 3 Ads 182/2011-93, a ze dne 29. 10. 2009, čj. 4 Ads 173/2008-144). Je třeba respektovat, že zařazení a vedení v evidenci uchazečů není pouze formální záležitostí, ale jejím primárním účelem je zprostředkovat uchazeči vhodné zaměstnání a umožnit mu opětovně se zařadit do pracovního procesu na trhu práce. Snaha o získání zprostředkovaného zaměstnání tak vyjadřuje smysl a účel zákona o zaměstnanosti, neboť může vést k tomu, že uchazeč získá zaměstnání, a tím naplní účel, pro který je v evidenci úřadu veden. Jinými slovy, potřebnou součinnost je třeba chápat

jako spolupráci uchazeče s úřadem práce, ochotu k této spolupráci i k dalším úkonům směřujícím ke zprostředkování zaměstnání (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2014, čj. 5 Ads 42/2014-19).

[16] V návaznosti na uplatněnou kasační argumentaci je tedy třeba v nyní projednávané věci vyjasnit, zda obстоjí závěr krajského soudu, podle něhož byly úvahy správních orgánů předčasné. Lze shrnout, že z výše uvedené právní úpravy plyne, že důvodem vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání je maření součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce, čímž se rozumí také jednání uchazeče, který svým jednáním zmaří zprostředkování zaměstnání nebo nástupu do zaměstnání. Tomuto nepříznivému následku se však může uchazeč o zaměstnání vyhnout, pokud měl pro své jednání některý z vážných důvodů stanovených zákonem o zaměstnanosti. Jedním z takových důvodů jsou i zdravotní důvody bránící výkonu zaměstnání nebo plnění povinnosti součinnosti při zprostředkování zaměstnání. Tyto zdravotní důvody nicméně musí být podloženy lékařským posudkem. Současně platí, že uchazeč o zaměstnání právo na zprostředkování vhodného zaměstnání, což mj. znamená, že musí odpovídat jeho zdravotní způsobilosti a schopnostem [§ 20 odst. 1 písm. d) zákona o zaměstnanosti].

[17] Úřad práce musí vždy dbát svého poslání, kterým je zprostředkování zaměstnání. K tomuto účelu má veškerá činnost úřadu vést. Správní orgán by proto měl pro zajištění této své primární funkce před vydáním rozhodnutí o vyřazení zjišťovat veškeré relevantní okolnosti, které by svědčily pro případné vážné důvody na straně uchazeče, neboť účelem činnosti úřadu práce je zprostředkovat uchazečům zaměstnání a nikoli je vyřazovat. Tento postup je krajním opatřením a nikoli běžným nástrojem řešení agendy úřadu práce. Nečiní-li tak, dopouští se porušení zásady ochrany práv nabytých v dobré víře a oprávněných zájmů osob vyslovené v § 2 odst. 3 správního řádu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2009, čj. 4 Ads 161/2008-101). Nejvyšší správní soud rovněž považuje za podstatné připomenout rozsudek ze dne čj. 4 Ads 20/2008-58, podle kterého je při rozhodování o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání *„vždy [...] potřeba hodnotit a řádně se zabývat všemi okolnostmi toho kterého případu. [...] správní orgány by měly mít k problémům a potížím fyzických a právnických osob (účastníků řízení) co možná největší pochopení a postupovat ve vztahu k nim vstřícně a objektivně. Ostatně také správní řád ve větě první § 4 odst. 1 stanoví, že veřejná správa je službou veřejnosti. Ve vztazích podle zákona o zaměstnanosti to platí dvojnásob - správní orgány by se zde měly snažit nezaměstnanému co nejvíce pomoci v jeho situaci na trhu práce. Institut vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání by měl být používán pouze v případech, kdy jsou nade vše pochybnost splněny podmínky, jež zákon o zaměstnanosti pro vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání stanoví. Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání totiž představuje velký zásah do sociální sféry takto vyřazeného uchazeče (úřad práce totiž vyřazenému uchazeči již nadále neposkytuje péči podle zákona o zaměstnanosti - nezprostředkovává pomoc při hledání zaměstnání, vyřazený uchazeč se nemůže účastnit rekvalifikace organizované úřadem práce, nemůže mu být vyplácena podpora v nezaměstnanosti ani případná podpora v rekvalifikaci).“*

[18] Jak plyne z výše již citovaného rozsudku sp. zn. 3 Ads 33/2011, na který v žalobou napadené rozhodnutí odkazoval rovněž žalovaný, *„potřebnou součinnost je třeba chápat jako spolupráci uchazeče s úřadem práce, ochotu k této spolupráci i k dalším úkonům směřujícím ke zprostředkování zaměstnání, což znamená, že se uchazeč musí o zprostředkování zaměstnání*

pokračování

skutečně aktivně ucházet, a to již v zaměstnavatelem vyhlášeném výběrovém řízení, které je předpokladem pro nástup do zaměstnání. Je nutno dále vzít na vědomí, že úřad práce uchazečům nezajišťuje zaměstnání, které by jim komplexně vyhovovalo, postačí, že je limitováno kritériem vhodnosti podle § 20“. Současně však připustil, že „je možno poukázat na důvody, které uchazeči zaměstnání znesnadňují vykonávat, nicméně tyto by neměly vést k navození situace, kdy lze s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat jeho nepřijetí do zaměstnání, přičemž zákon dostatečně pamatuje na závažné důvody ve smyslu ust. § 5 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., které musí správní orgán akceptovat“.

[19] Pokud jde o existenci vážných důvodů, je rozhodující, zda byly správnímu orgánu I. stupně známy v době rozhodování o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, nikoliv v době, kdy mělo dojít k nesplnění povinnosti dle individuálního akčního plánu. Pokud jsou mu takové skutečnosti známy, ale má je za neprokázané, je jeho povinností učinit potřebné úkony k řádnému zjištění skutkového stavu a případně vyzvat účastníka řízení k doložení tvrzených skutečností (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2015, čj. 7 Ads 268/2015-30).

[20] V nyní projednávané věci je s ohledem na výše uvedené nejprve třeba posoudit, zda správní orgány měly v době svého rozhodování informace svědčící o tom, že v případě žalobce může být dán některý z vážných důvodů podle § 5 písm. c) zákona o zaměstnanosti. V opačném případě by jim nebylo možné klást k tíži, že vycházely z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Z výše rekapitulovaného obsahu správního spisu (konkrétně z e-mailové komunikace zástupkyně zaměstnavatele a pracovnice správního orgánu I. stupně) je zjevné, že žalobce již při výběrovém řízení upozorňoval na to, že trpí psychickými problémy, které mu mohou znemožňovat výkon daného zaměstnání a které má podložené „psychickými testy z armády“. Daného pohovoru se ostatně pracovnice správního orgánu I. stupně osobně také účastnila, tudíž lze předpokládat, že už v době pohovoru byla s tímto tvrzením žalobce seznámena. V kombinaci s tím, že žalobce již v žádosti o zprostředkování zaměstnání uváděl jako poslední ukončenou činnost před podáním žádosti „AČR“, měl správní orgán I. stupně dostatečné indicie k tomu, aby toto tvrzení mohl považovat za relevantní.

[21] Pochybnosti o způsobilosti k výkonu nabízeného zaměstnání později stěžovatel zřetelně vyjádřil i v žádosti o přerušení řízení za účelem odborného vyšetření u psychiatra. Byť lze připustit, že podání žalobce mohlo na některých místech působit zmatečně (z vyjádření k zamítavému usnesení žalobce lze nabýt dojmu, že se posudek neměl týkat schopnosti konat danou práci, ale jeho psychického stavu v době, kdy tuto námitku vnesl, tj. při pohovoru), na věci to nic nemění. Vážné důvody podle § 5 písm. c) bodu 6 zákona o zaměstnanosti se totiž mohou týkat jak nemožnosti vykonávat zaměstnání, tak samotného (ne)plnění součinnosti se správním orgánem I. stupně, které je žalobci nyní vytýkáno (konkrétně jeho jednání při sjednaném výběrovém řízení). Jestliže však správní orgán I. stupně považoval v tomto směru vyjádření žalobce za nejasné a tuto nejasnost pokládal za podstatnou pro rozhodnutí o dalším procesním postupu, bylo ve shodě s výše zdůrazňovanou zásadou vzájemné součinnosti a spolupráce jeho povinností žalobce v tomto ohledu vyzvat k objasnění této otázky, případně v tomto směru činit vlastní zjištění.

[22] Ani závěry stěžovatelem odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 287/2017 nejsou s ohledem na skutkovou odlišnost nyní posuzované věci přiléhavé. V dané věci účastník dokládal lékařskou zprávou z března 2016, že nebyl schopen se dostavit v prosinci 2015 na sjednanou schůzku u správního orgánu I. stupně. Správní orgán však disponoval lékařskou zprávou z listopadu 2015, která účastníka označila za zdravotně způsobilého. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že účastník nedoložil zprávou z relevantní doby, že by se jeho zdravotní stav v době sjednané schůzky zhoršil. V nyní posuzované věci však správní orgány žádnou takovou zprávou psychiatra vydanou krátce před pohovorem nedisponují. Daný rozsudek ale zejména nepředstavuje ani oporu pro kategorické tvrzení stěžovatele, dle kterého nelze zdravotní stav žalobce zkoumat několik měsíců zpětně a posouzení jeho stavu by bylo irelevantní. V dané věci pouze správní orgány a následně také soudy dospěly k závěru, že stěžovatelem předložená zpráva vydaná několik měsíců po sjednané schůzce sama o sobě v kontextu dalších důkazů není dostatečná k prokázání tvrzení o zdravotním stavu.

[23] Ve shodě s krajským soudem proto lze učinit dílčí závěr, že správnímu orgánu I. stupně již v době jeho rozhodování muselo být zřejmé, že stěžovatel uvádí skutečnosti, které by mohly představovat vážný důvod ve smyslu § 5 písm. c) bod 6 zákona. Naopak se Nejvyšší správní soud neztotožňuje se stěžovatelem, že nevystala žádná pochybnost o zdravotním stavu žalobce. Ve světle výše citované judikatury (srov. zejm. výše již citovaný rozsudek sp. zn. 7 Ads 268/2015) není důvodná ani argumentace, ve které stěžovatel zdůrazňoval, že žalobce až do zmiňovaného výběrového řízení onemocnění psychiatrického rázu neuváděl, resp. nesplnil svou povinnost o zdravotním stavu informovat, a proto se ve správním řízení nemohl účinně dovolávat nemožnosti výkonu zprostředkovaného zaměstnání. Pro posouzení věci je totiž určující, zda informací o existenci vážných důvodů správní orgány disponovaly v době svého rozhodování, a nikoliv již v době, kdy došlo k porušení součinnosti. Jistě by nebylo možné akceptovat, aby se zájemce o zaměstnání účelově (*ex post*) tvrzeními o svém zdravotním stavu vyhýbal bez hrozícího vyřazení z evidence zaměstnáním, která by mu podle jeho názoru nevyhovovala. V takovém případě však správní orgány musí takové okolnosti dostatečně popsat a vysvětlit, což však v nynější věci neučinily. Lze si představit, že by postup správních orgánů obstál typicky v situaci, kdy by žalobce v minulosti zprostředkování zaměstnání opakovaně mařil námitkami nevhodnosti zprostředkovaného zaměstnání, které by odůvodňoval stále novými (do té doby v rámci jeho evidence neuváděnými) onemocněními. Tím spíše, pokud by se následně ukázaly jako nepodložené. Takové (ani jiné obdobné) předchozí jednání však v případě žalobce z listin založených ve správním spisu neplyne a nelze je dovodit ani ze zprávy praktické lékařky (z roku 2015), která je součástí spisu a týká se požadavku žalobce na sedavé zaměstnání.

[24] Nejvyšší správní soud se v návaznosti na výše uvedené zabýval také kasační námitkou, dle které bylo povinností žalobce, aby své zdravotní potíže doložil, ale ani této námitce nemohl vyhovět. Předně nelze přehlédnout, že žalobce uvedené skutečnosti hodlal prokazovat a za tímto účelem se objednal k odbornému lékaři, což také doložil. Správní orgán I. stupně nevyhověl žádosti o přerušení řízení a namísto toho ve věci rozhodl. Nejvyšší správní soud se ve shodě s krajským soudem neztotožňuje ani s tím, že by povinnosti při objasňování dané skutečnosti tížily výlučně žalobce. V případě vážných důvodů dle § 5 písm. c) zákona o zaměstnanosti totiž „není na místě požadavek doložení

pokračování

tvrzených skutečností. Tuto podmínku uvádí explicitně pouze ustanovení § 5 písm. c) bod 7 (ve znění účinném do 31. 12. 2008, pozn. NSS), body 1-6 ji (doložení skutečností) pro přípustnost tvrzení vážného důvodu nestanoví. Bod 6 uvádí, že je nutné toto tvrzení prokázat na podkladě lékařského posudku, nicméně není zřejmé, že by povinnost tento posudek doložit ležela pouze na uchazeči, a že by jej byl uchazeč povinen bezprostředně bez dalšího vyzvání ze strany úřadu práce předložit. Minimálně pro tuto nezřetelnost zákonného ustanovení a v souladu se základní zásadou správního řízení uvedenou v § 3 správního řádu (Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.), měl úřad práce, či posléze žalovaný vyzvat stěžovatelku k doložení svého tvrzení, aby dostal požadavku na zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (viz výše již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ads 161/2008). Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že v situaci, kdy si správní orgán I. stupně nesplnil své povinnosti ve smyslu ustanovení § 3 správního řádu, se nemůže uplatnit ani koncentrační zásada uvedená v ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu (srov. výše již citovaný rozsudek sp. zn. 5 Ads 42/2014). Povinnosti řádně zjistit skutkový stav ve správním řízení ve věci vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání se stěžovatel nemůže zprostit ani odkazem na některé instituty pracovního práva (vstupní lékařská prohlídka, zkušební doba), jejichž smyslem může být z hlediska zaměstnavatele prověření zdravotního stavu a schopností nově přijímaného zaměstnance.

[25] Pokud jde o stěžovatelem odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 A 173/2000, ten na nynější věc také nedopadá, neboť v dané věci uchazeč o zaměstnání odmítl zprostředkované zaměstnání bez vážných důvodů, neboť takové důvody po celou dobu správního řízení pouze tvrdil, ale nijak neprokazoval. O takovou situaci se však s ohledem na výše uvedené v nyní posuzované věci nejedná, neboť žalobce zde své onemocnění (údajně) znemožňující výkon zprostředkovaného zaměstnání hodlal prokazovat.

[26] Lze dodat, že Nejvyšší správní soud se nyní nemůže zabývat kasační argumentací týkající se lékařského posudku MUDr. G., který stěžovatel přiložil k žalobě. Krajský soud jej jako důkaz neprovedl a jeho obsahem se blíže nezabýval. Za takové situace se ani Nejvyšší správní soud nemůže vyjadřovat k tomu, zda z posudku plyne schopnost žalobce vykonávat dané zaměstnání či nikoli. Kasační argumentace je v tomto ohledu navíc vnitřně rozporná, neboť stěžovatel v ní na jiném místě současně tvrdí, že k danému lékařskému posudku nelze přihlížet.

[27] Nejvyšší správní soud samozřejmě nepřehlédl, že žalobce byl v evidenci uchazečů zaměstnání evidován od roku 2011, tj. v době rozhodování stěžovatele 6 let, což může vyvolávat pochybnosti o jeho skutečné ochotě najít si zaměstnání. I za takové situace je však nutné trvat na požadavku, aby správní řízení o vyřazení žalobce z evidence probíhalo v souladu se zákonem a závěry byly činěny na základě řádně zjištěného skutkového stavu. Jestliže tedy žalobce v průběhu řízení poukázal na okolnosti (uplatnil námitku) týkající se tzv. vážných důvodů ve smyslu zákona o zaměstnanosti, bylo nutné, aby mu správní orgány daly možnost takto tvrzené důvody doložit nebo v tomto směru samy učinily kroky vedoucí k jejich ověření. Teprve na základě takto řádně zjištěného stavu bylo

možné, aby učinily závěry o důvodnosti popřípadě účelovosti jednání žalobce. V tomto ohledu napadené závěry krajského soudu plně obstojí.

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Nejvyšší správní soud tedy shledal stěžovatelem uplatněné námitky nedůvodnými, a kasační stížnost proto dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[29] Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Žalobce měl ve věci úspěch, avšak právo na náhradu nákladů řízení neuplatnil a ani ze spisu nevyplynulo, že by mu v souvislosti s řízením o kasační stížnosti vznikly jakékoliv náklady řízení. Ve věci neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. října 2020

Milan Podhrázký
předseda senátu